

Actie 8 BBP IJzer - toetsing aandachtsgebied

IJZ_AG_011 POPERINGE - RENINGELST DISBOS

GELEGEN IN:	
<i>Actueel waterbergingsgebied (AW): /</i>	
<i>Potentieel waterbergingsgebied (PW): /</i>	
<i>Waterconserveringsgebied (WC):</i> IJZ_WC_054	
AANDACHTSGEBIED:	Reningelst woongebied Disbos
OPPERVLAKTE:	ca. 2 ha
HYDROGRAFIE:	Kemmelbeek
STATUS / VERSIE:	ontwerp Bsec 27/09/2012 – bespreking ABO 25/10/2012 – bespreking stad Poperinge 29/11/2012 – bespreking bekkenraad 07/12/2012 – goedgekeurd door het bekkenbestuur als beleidsondersteunend document
DATUM LAATSTE WIJZIGING:	07/12/2012
NAAM DOCUMENT:	Fiche_toetsing_AG_006_v20121207.doc

Leeswijzer

Dit document bevat een analyse van het aandachtsgebied “Reningelst Disbos” met betrekking tot het watersysteem. Deze analyse gebeurde in uitvoering van actie 8 van het bekkenbeheerplan van het IJzerbekken: “Evaluatie naar effectief bodemgebruik (en mogelijke alternatieven m.b.t. bestemming) in actuele en potentiële waterbergingsgebieden of in waterconserveringsgebieden”.

Het document analyseert in detail de ontwikkelingsperspectieven voor het ruimtegebruik en de relatie met het functioneren van het watersysteem.

Voor meer uitleg over waterbergingsgebieden, waterconserveringsgebieden, de selectie van aandachtsgebieden en de methodologie van de toetsing van de aandachtsgebieden kunnen volgende documenten geraadpleegd worden:

- Rapport “Toetsing signaalgebieden – Handleiding” – CIW – versie 4/11/2009
- Bekkenspecifiek rapport “Toetsing signaalgebieden – IJzerbekken” – goedgekeurd door het bekkenbestuur – versie 1/07/2011
- “De watertoets bij ruimtelijke plannen – handleiding adviesverlening watertoets bij ruimtelijke plannen versie 1.0 (juli 2009)”. Deze handleiding is te raadplegen via:
<http://www.watertoets.be/richtlijnen-voor-toepassing/handleiding-voor-rup-en-bpa>

De actie “toetsing signaalgebieden” betreft geen “wateradvies”, zoals vernoemd in het “Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet Integraal Waterbeleid”.

De toetsing van een aandachtsgebied brengt eventuele tegenstrijdigheden tussen de ontwikkelingsperspectieven voor een harde bestemming en het watersysteem in kaart. De analyse trekt conclusies over de effecten van bebouwing en verharding in een waterbergingsgebied of waterconserveringsgebied. Tot slot worden er suggesties gedaan over de mogelijkheden tot ontwikkeling van een harde bestemming in een waterrijk gebied.

De toetsing van het aandachtsgebied vervangt de watertoets niet. Deze wordt steeds uitgevoerd bij de vergunning van ruimtelijke en stedenbouwkundige plannen.

Secretariaat IJzerbekken
p/a VMM, Zandvoordestraat 375
8400 Oostende
T 059 56 26 89
secretariaat_ijzer@vmm.be

Inhoud

1	Situering.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Planologische bestemming.....	6
1.3	Bodemgebruik.....	8
1.4	Hydrografie en reliëf.....	10
1.5	Motivering afbakening en selectie aandachtsgebied.....	11
2	Juridische toets.....	12
2.1	Warteroetskaarten.....	12
2.2	Federale kaart risicozones voor overstromingen	15
3	Beleidsmatige toets	16
3.1	Waterbeleid.....	16
3.2	Ruimtelijke ordening	16
4	Toetsing aan het watersysteem	17
4.1	Overstromingen	17
4.2	Verdroging	18
4.3	Andere relevante hydrologische/hydrografische informatie	19
5	Conclusie.....	20
6	Suggesties naar ontwikkelingsperspectief	21

Lijst figuren

Figuur 1: Situering op stratenatlas	5
Figuur 2: Situering op topografische kaart	6
Figuur 3: Situering op het gewestplan.....	7
Figuur 4: Situering op cadmap (2011).....	8
Figuur 5: Situering op orthofotokaart (2008-2010) en situering foto terreinbezoek	9
Figuur 6: Hydrografische situering – VHA zone 210 “Grote Kemmelbeek tot monding Vuile beek (incl.)”	10
Figuur 8: Afbakening van het aandachtsgebied op het gewestplan.	11
Figuur 9: Situering op de watertoetskaart overstromingsgevoelige gebieden	13
Figuur 10: Situering op de watertoetskaart infiltratiegevoelige bodems	13
Figuur 11: Situering op de watertoetskaart hellingenkaart.....	14
Figuur 12: Situering op de watertoetskaart erosiegevoelige gebieden	14
Figuur 13: Situering op de watertoetskaart grondwaterstromingsgevoelige gebieden	15
Figuur 13: Situering op DHM – algemeen	17
Figuur 14: Situering op DHM – detail	18
Figuur 17: Situering op fysische systeemkaart.....	19
Figuur 18: Situering op bodemkaart	20

Lijst foto's

Foto 1: Terreinbezoek 25/10/12: zicht op aandachtsgebied vanaf de wijk Disbos.	9
---	---

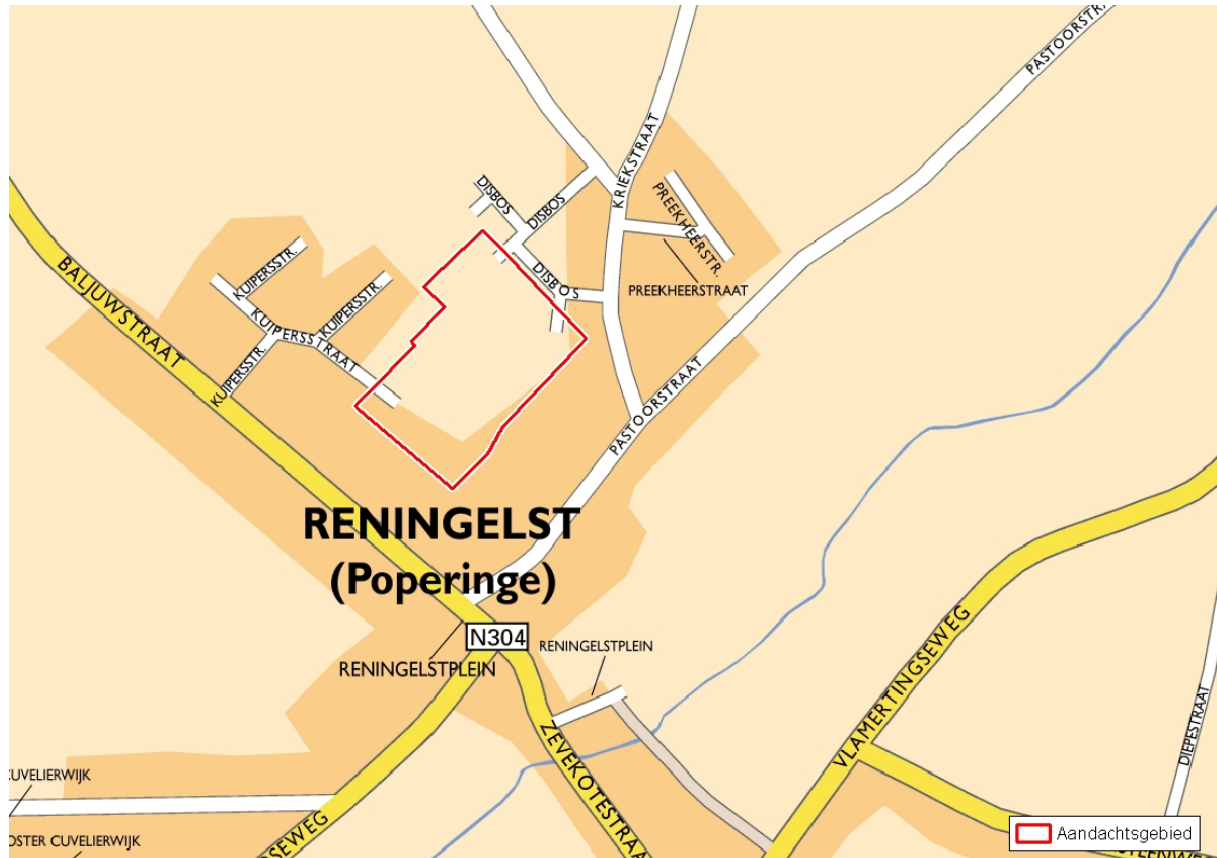
1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Poperinge

Provincie(s): West-Vlaanderen

Situering: In de deelgemeente Reningelst tussen de verkavelingen Disbos en Kuipersstraat.

Figuur 1: Situering op stratenatlas

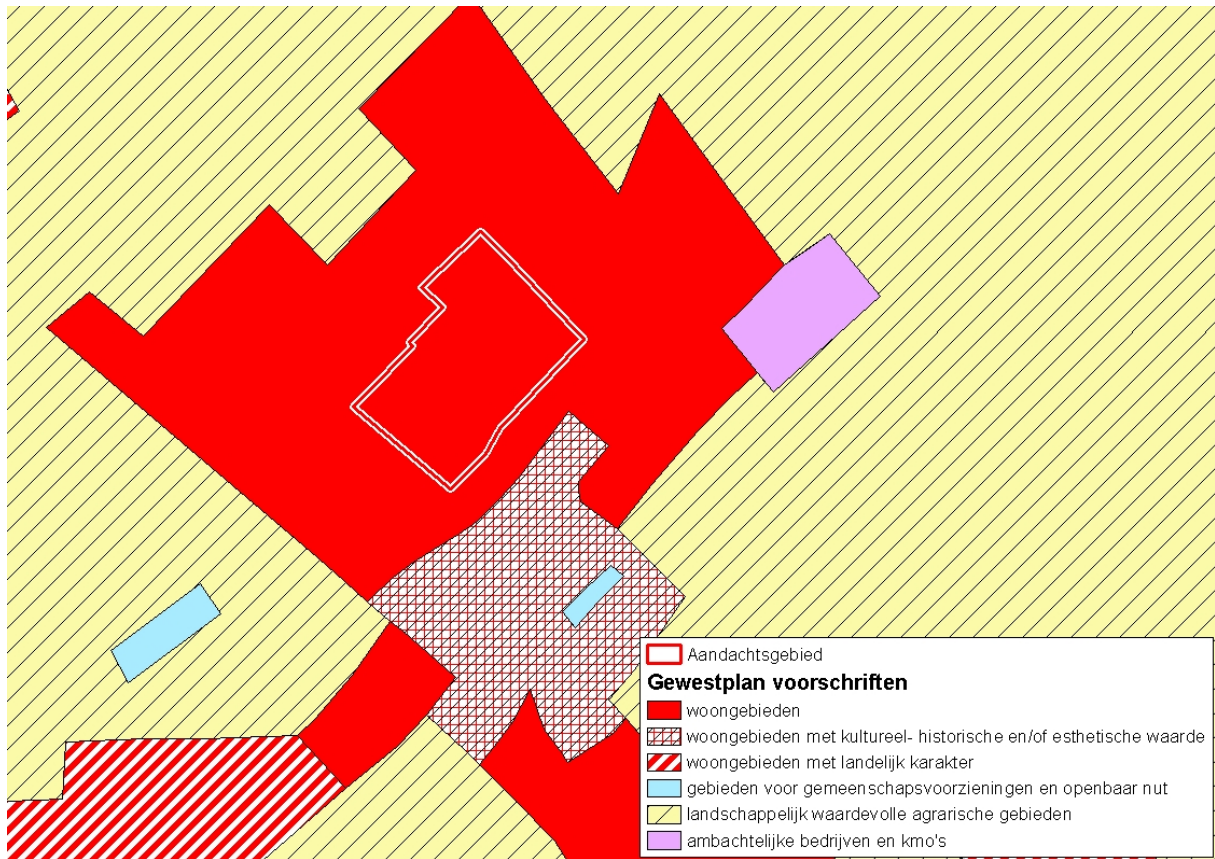
Figuur 2: Situering op topografische kaart

1.2 Planologische bestemming

Gewestplanbestemming:
Woongebied (code 0100).

RUP/BPA:

Het BPA Kriekstraat van 14/05/1991 is van toepassing binnen het woongebied (2.24/33021/620.2).
Het centrumgebied is niet ontwikkeld volgens de orthofoto's en de gegevens over de vergunningen.

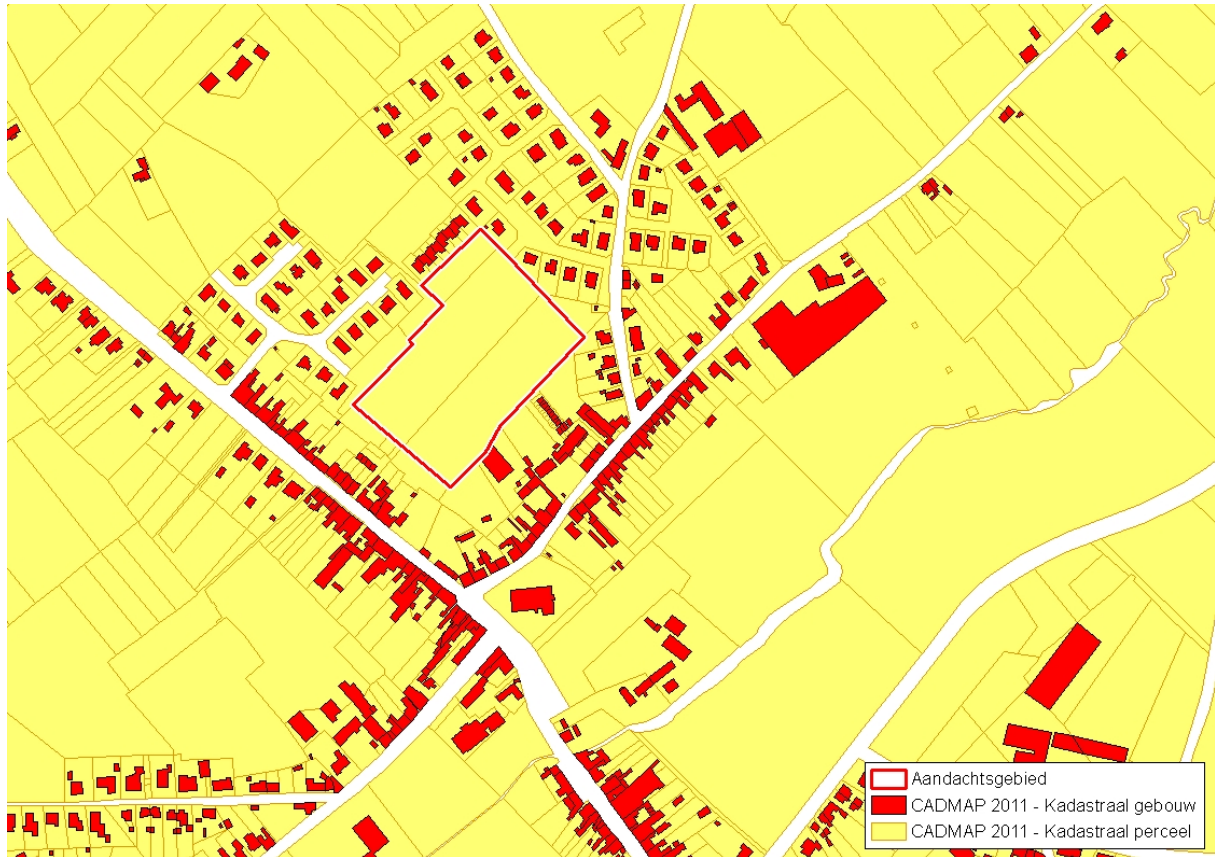

Figuur 3: Situering op het gewestplan

1.3 Bodemgebruik

Huidige staat van ontwikkeling: onbebouwde zone.

Bodemgebruik: landbouw

Figuur 4: Situering op cadmap (2011)

Figuur 5: Situering op orthofotokaart (2008-2010) en situering foto terreinbezoek

Foto 1: Terreinbezoek 25/10/12: zicht op aandachtsgedied vanaf de wijk Disbos.

1.4 Hydrografie en reliëf

Bekken: IJzerbekken

Deelbekken: Ieper-Ambacht

Betrokken waterlo(o)p(en): Kommelbeek, WY.9 (VHAGcode: 1204 – beheerder: provincie West-Vlaanderen)

Hydrografische beschrijving:

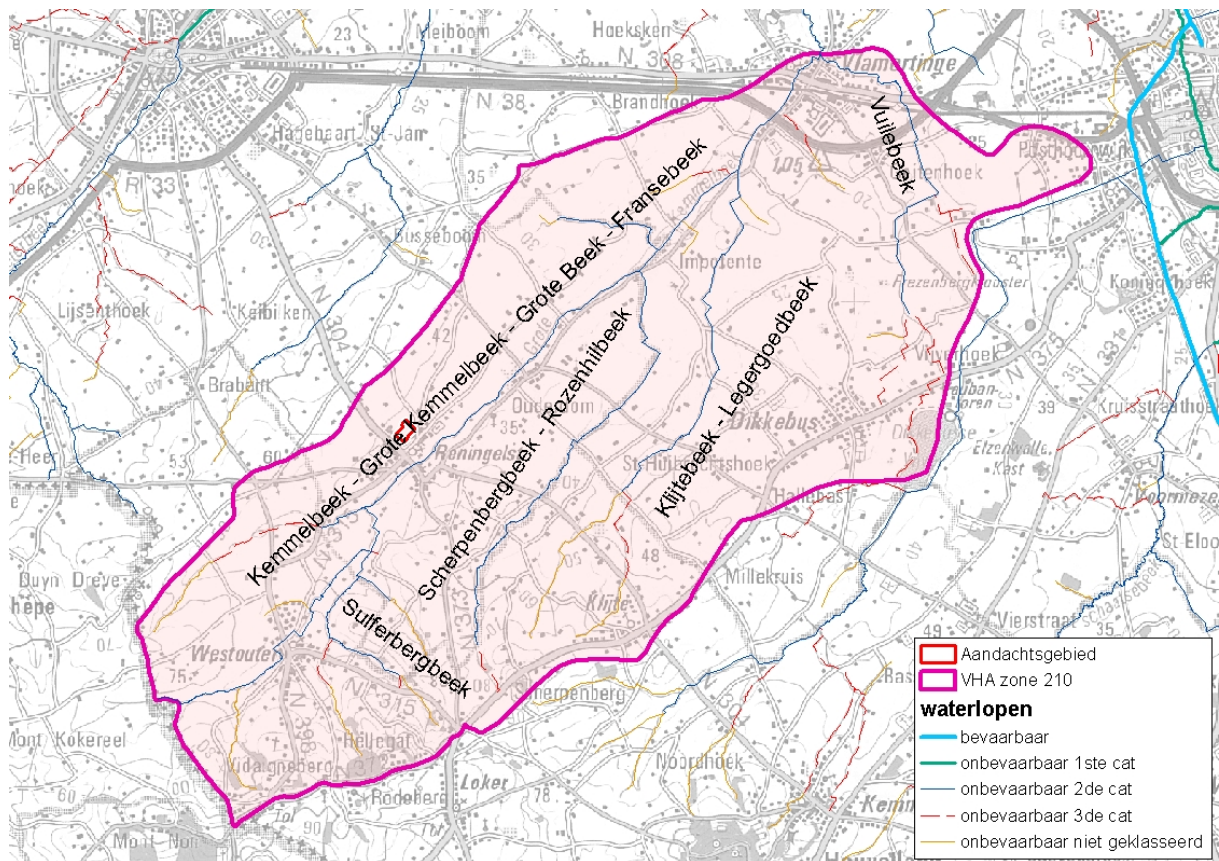
Het aandachtsgebied ligt langs de Kommelbeek, WY.9.

Het globale stroomgebied bestaat uit de VHA-zone 210 (Grote Kommelbeek tot monding Vuile beek (incl.)) en omvat het brongebied van de Kommelbeek.

De belangrijkste bovenlopen van de Kommelbeek tot Vlamertinge zijn de Franse Beek/Sulferbergbeek, de Scherpenbergbeek, de Klijtebeek en de Vuile Beek.

De Kommelbeek mondt in Reninge uit in de IJzer. De IJzer voert het water verder af naar zee en waternet af via het sluiscomplex de Ganzenpoot uit in de haven van Nieuwpoort.

De Kommelbeek kan gedefinieerd worden als een “neerslagrivier”. De afvoer bij droog weer is zeer klein ten opzichte van de neerslagafstroming. Het regenwater wordt voor een groot gedeelte, en snel, afgevoerd naar het waterlopenstelsel. Dit kan aanleiding geven tot piekdebieten en overstromingen.

Figuur 6: Hydrografische situering – VHA zone 210 “Grote Kommelbeek tot monding Vuile beek (incl.)”

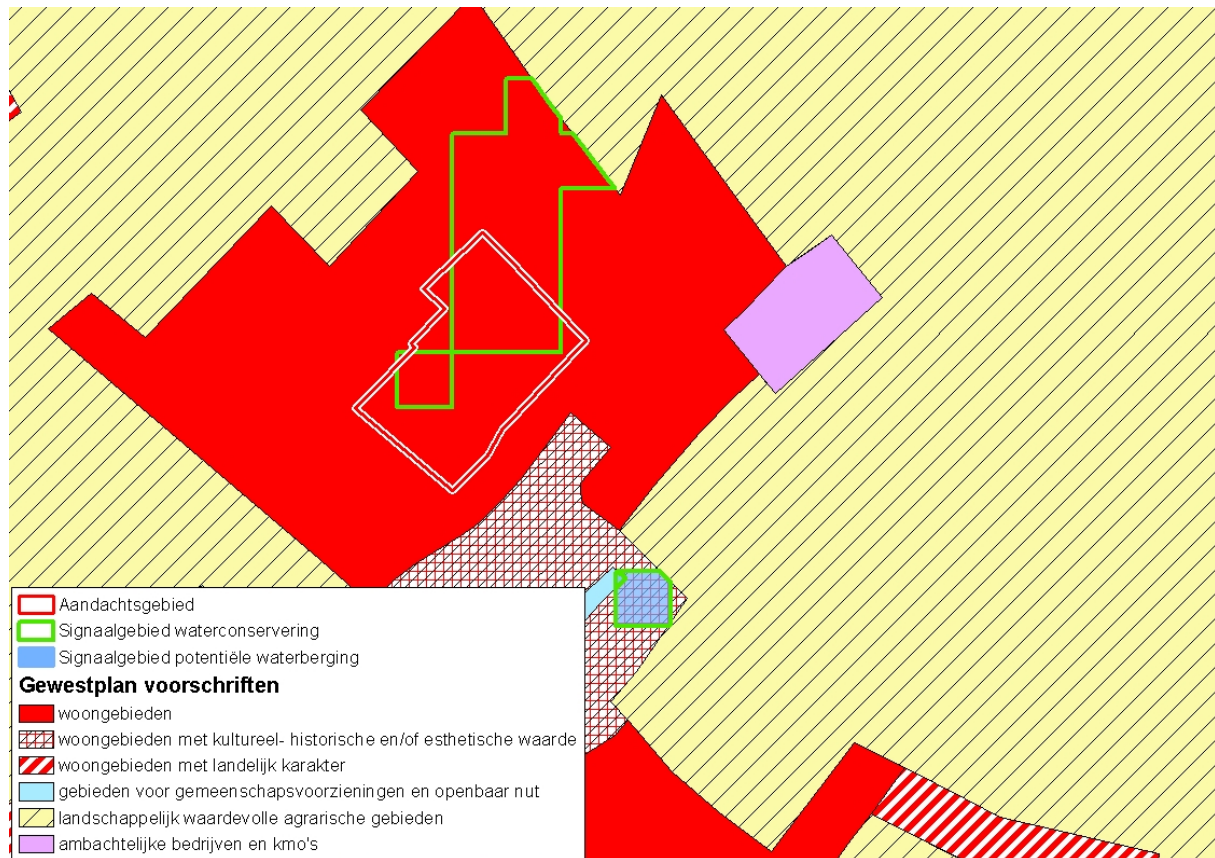
1.5 Motivering afbakening en selectie aandachtsgebied

Op basis van de signaalgebieden uit de ruimtelijke analyse van het bekkenbeheerplan wordt een aandachtsgebied afgebakend.

Volgens de nota "Toetsing signaalgebieden IJzerbekken – prioritering en selectie", goedgekeurd door het bekkenbestuur van 1 juli 2011. Dit aandachtsgebied ligt in het stroomgebied van de Kimmelbeek, een regio gevoelig voor wateroverlast.

Het woongebied ten zuidwesten van de wijk Disbos komt in de ruimtelijke analyse van het bekkenbeheerplan naar voor als waterconserveringsgebied. Op een recente orthofoto blijkt een deel van het signaalgebied al ontwikkeld. Dit deel woongebied kent vergunningen en is verkaveld. Het wordt niet verder getoetst aan het watersysteem omdat dit beslist beleid betreft.

De totale oppervlakte van het aandachtsgebied bedraagt ca. 2 ha.

Figuur 7: Afbakening van het aandachtsgebied op het gewestplan.

2 Juridische toets

2.1 Watertoetskaarten¹

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijk significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

Overstromingsgevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied ligt noch in mogelijk noch in effectief overstromingsgevoelig gebied.

Infiltratiegevoelige bodems:

Het aandachtsgebied ligt volledig in infiltratiegevoelig gebied.

Grondwaterstromingsgevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied is weinig gevoelig voor grondwaterstromingen.

Hellingenkaart:

Het aandachtsgebied is licht hellend.

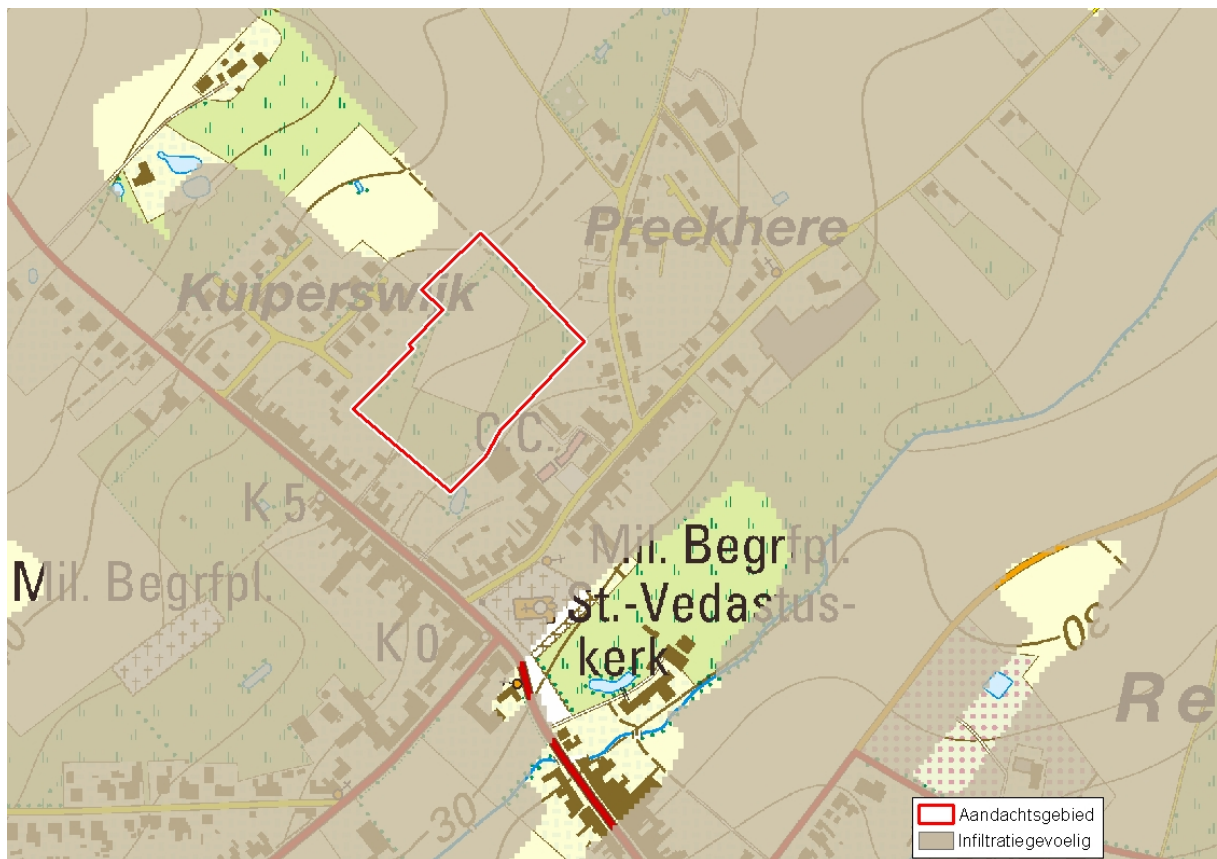
Erosiegevoelige gebieden:

Het aandachtsgebied is grotendeels erosiegevoelig.

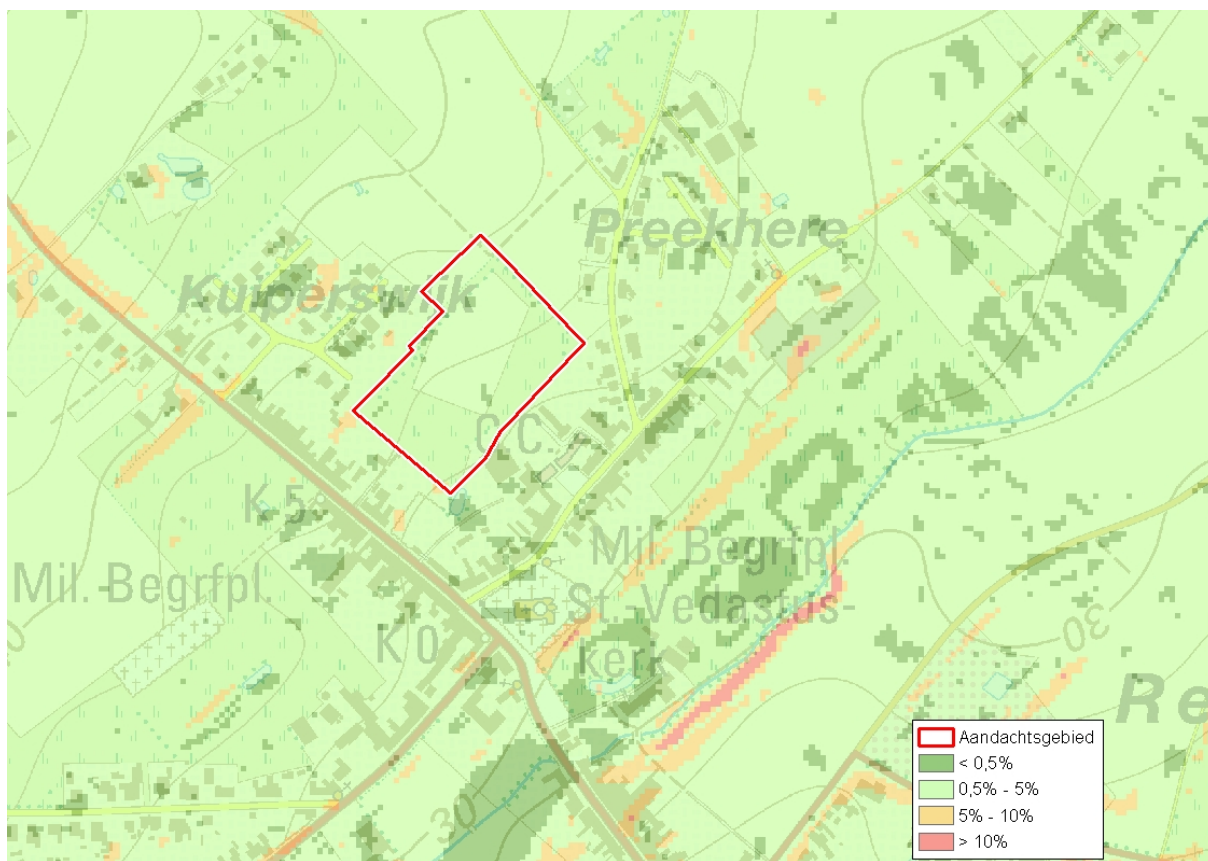
¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (20 juli 2006)

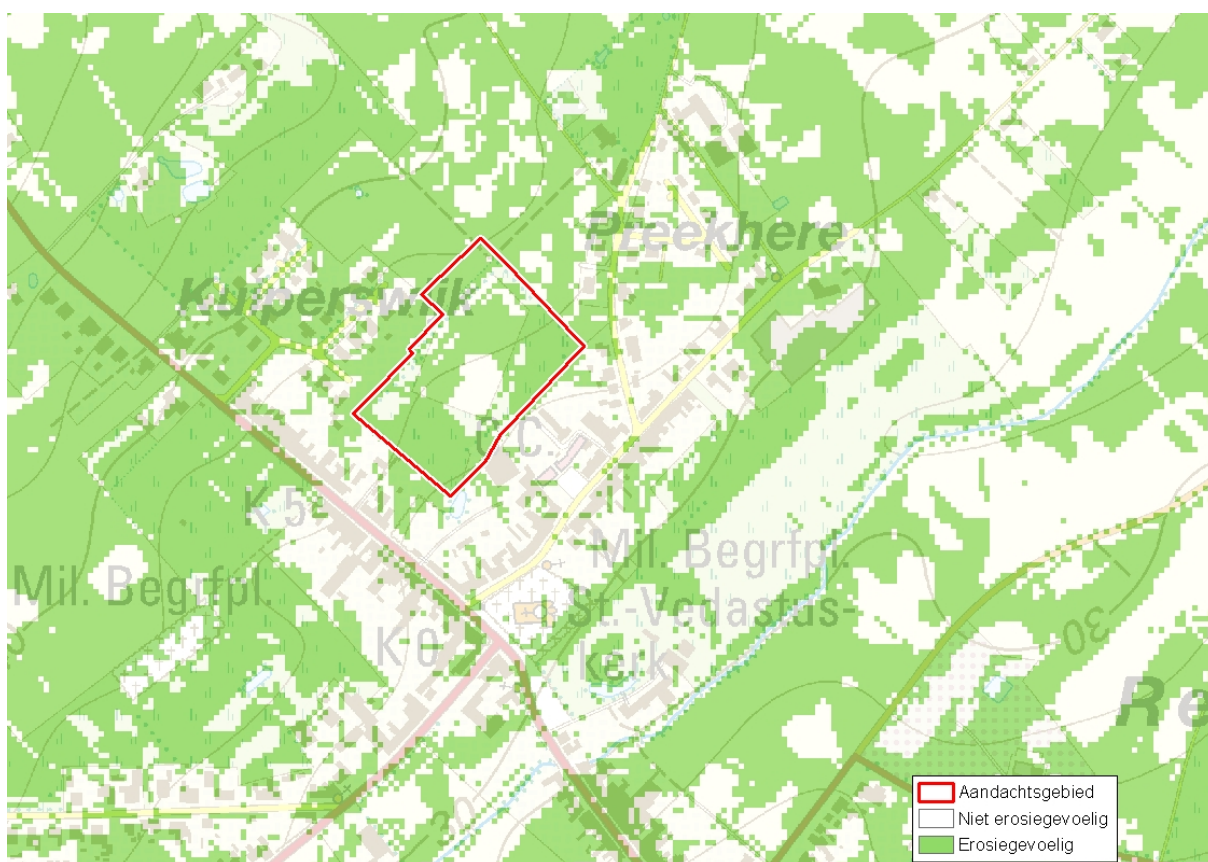
Figuur 8: Situering op de watertoetskaart overstromingsgevoelige gebieden

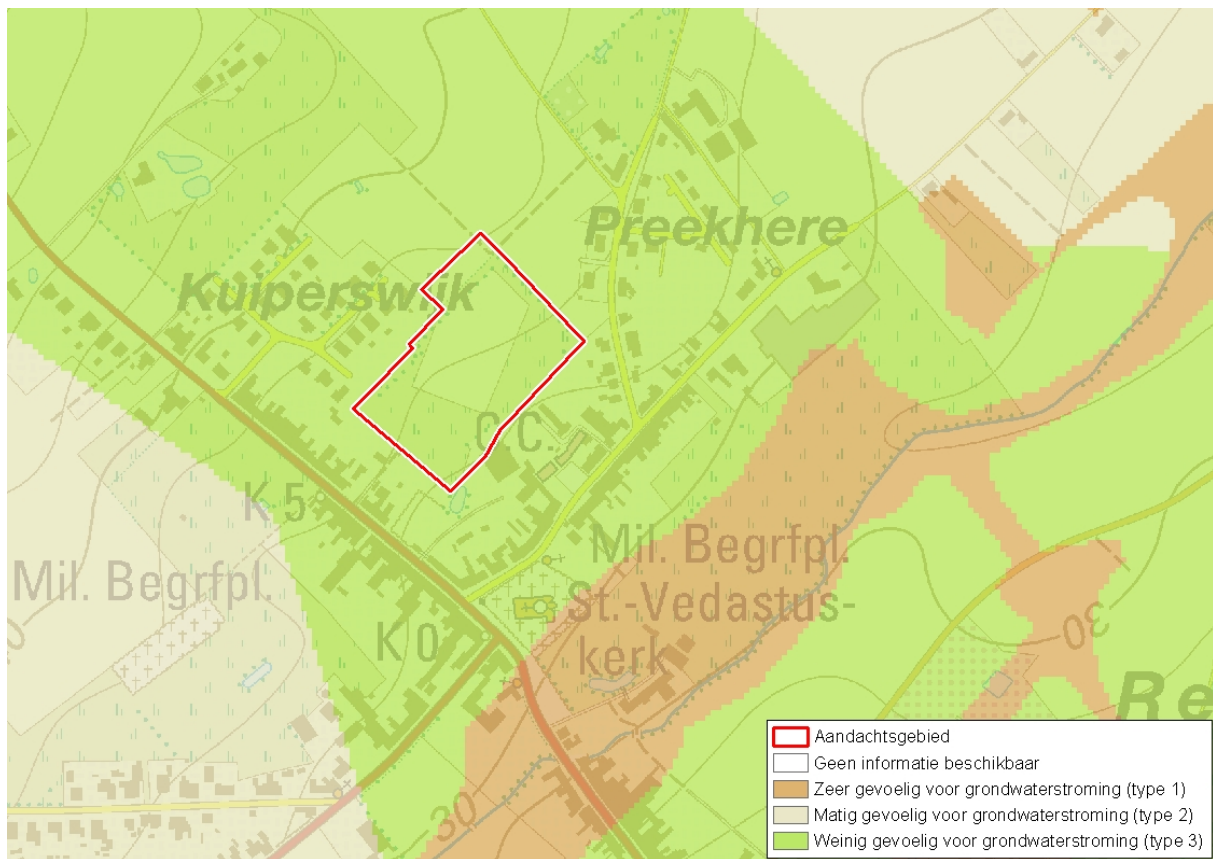
Figuur 9: Situering op de watertoetskaart infiltratiegevoelige bodems

Figuur 10: Situering op de watertoetskaart hellingenkaart

Figuur 11: Situering op de watertoetskaart erosiegevoelige gebieden

Figuur 12: Situering op de watertoetskaart grondwaterstromingsgevoelige gebieden

2.2 Federale kaart risicozones voor overstromingen ²

De risicozones voor overstromingen bevat een nauwkeurige afbakening van risicovolle gebieden met betrekking tot de natuurrampenverzekering. De criteria waarop de risicozones worden afgebakend, zijn bepaald in het K.B. van 12 oktober 2005 waardoor enkel de gebieden getoond worden met minstens 30 centimeter overstromingsdiepte.

Het aandachtsgebied is niet gelegen in risicozone voor overstromingen.

² Risicozones voor overstroming, versie 2006 (KB 23 maart 2007)

3 Beleidsmatige toets

3.1 Waterbeleid

A) Bekkenbeheerplan IJzerbekken

De visie van het bekkenbeheerplan streeft een optimaal behoud na van de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Ze streeft naar een vrijwaring van bebouwing/verharding in de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Multifunctionaliteit van waterconservering en waterberging met de sectoren huisvesting en industrie is niet aangewezen. De opmaak van deze fiche is een vertaling van deze visie.

B) Deelbekkenbeheerplan Ieper-Ambacht

In het deelbekkenbeheerplan wordt voor enkele gebieden die lokale overstromingsproblemen gekend hebben aangegeven dat zal gezocht worden naar bijkomende **bufferruimte**. De **Grote Kemmelbeek** stroomopwaarts Reningelst is aangeduid als zoekzone voor extra buffer (V1.5).

3.2 Ruimtelijke ordening

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

Binnen de bindende bepalingen van het GRS Poperinge (BD 04/11/2004) wordt een kernversterking van niet uitgeruste gronden in het woongebied te Reningelst voorgesteld. Hierdoor kan gesteld worden dat niet ontwikkeld woongebied binnen de dorpskern te Reningelst in aanmerking komt voor verdere ontwikkeling.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

Het BPA Kriekstraat van 14/05/1991 is van toepassing binnen het woongebied (2.24/33021/620.2). Het centrumgebied is niet ontwikkeld volgens de orthofoto's en de gegevens over de vergunningen.

C) Vergunningstoestand

Er zijn voor het geselecteerde deel geen vergunningen bekend.

4 Toetsing aan het watersysteem

Waterconservering draagt, in tegenstelling tot behoud of bevorderen van infiltratie, in het algemeen nagenoeg niet bij aan het afvlakken van piekdebieten en dus het voorkomen van wateroverlast. Gebieden waar aan waterconservering wordt gedaan, dragen wel bij tot de nalevering van water in drogere perioden.

4.1 Overstromingen

NOG: Van “Nature Overstroombare Gebieden” omvatten de ruimte die waterlopen permanent of periodiek zouden innemen in afwezigheid van de kanaliserende en beschermende infrastructuur. Deze kaart is een afgeleide van de bodemkaart.

Het aandachtsgebied is, in afwezigheid van beschermende infrastructuur, niet van nature overstroombaar.

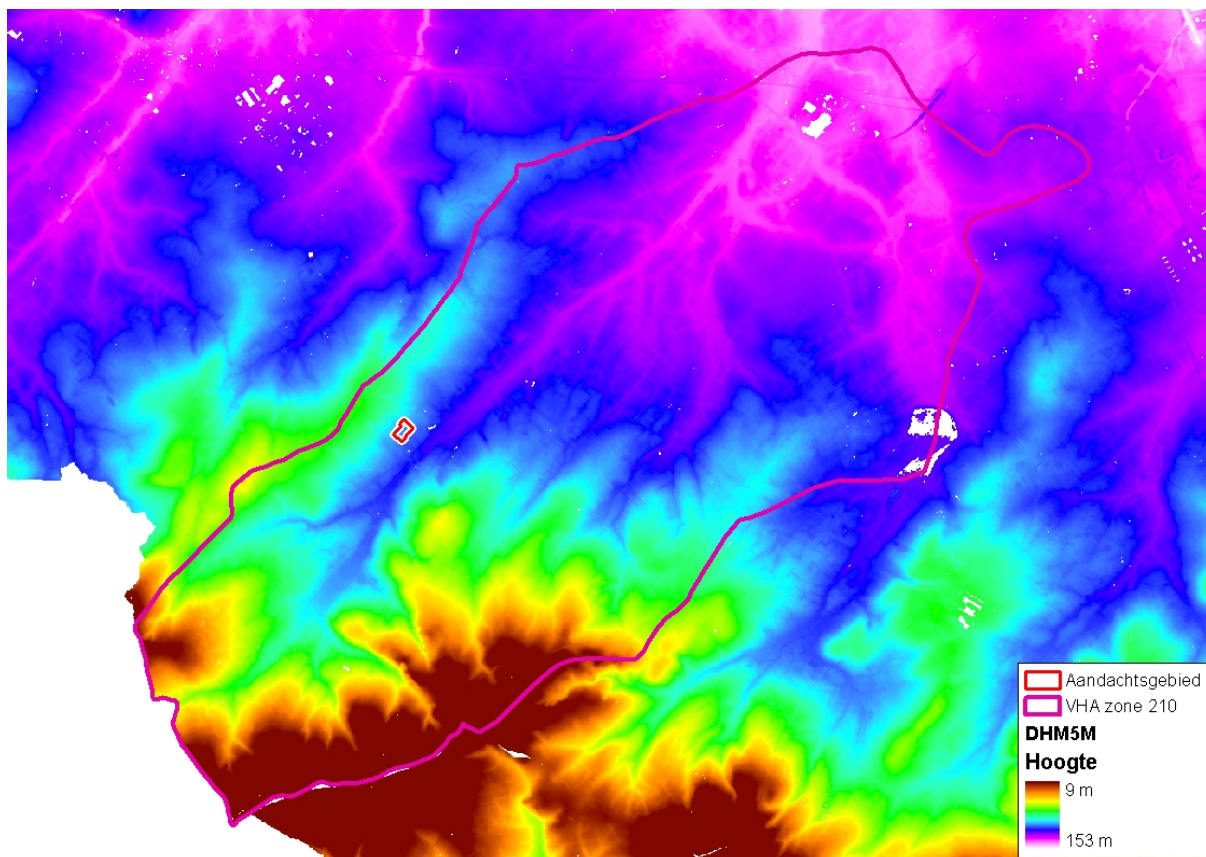
ROG: “Recent Overstroomde Gebieden” omvatten die zones die in het recent verleden (2005 en 2011) effectief zijn overstroomd.

Het aandachtsgebied kende in het recent verleden geen overstromingen.

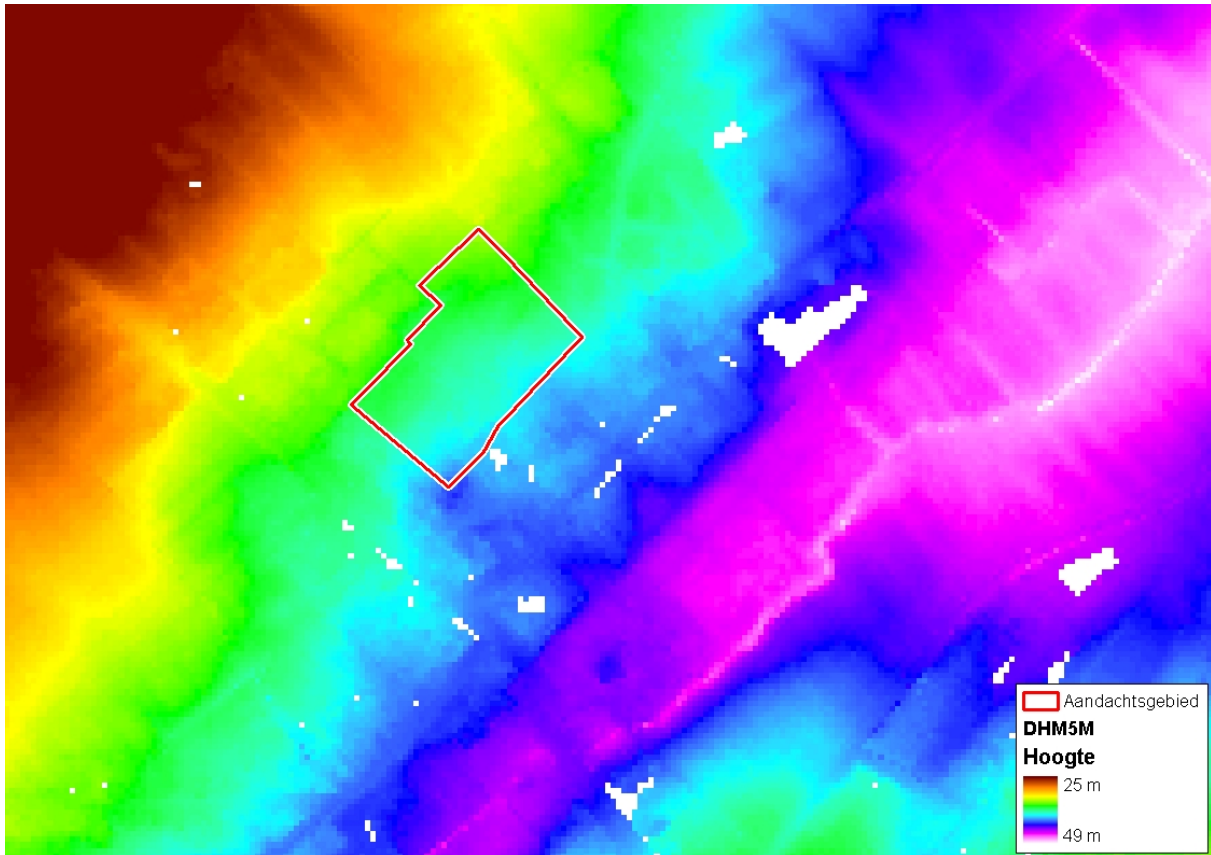
DHM: Het digitaal hoogtemodel (Figuur 13) toont dat het aandachtsgebied tussen de Zuid-West-Vlaamse heuvels en de vallei van de Kemmelbeek ligt.

Binnen het gebied zelf zijn ook hoogteverschillen waar te nemen (Figuur 14). Het laagst gelegen zijn de zones langs de Sulferbergbeek.

Een toename van de verharde oppervlakte betekent een versneld afstromen van hemelwater naar de waterlopen en kan als cumulatief effect overstromingen veroorzaken of vergroten.

Figuur 13: Situering op DHM – algemeen

Figuur 14: Situering op DHM – detail

4.2 Verdroging

Verdroging is het droger worden van de bodem door het dalen van het grondwater. Twee belangrijke oorzaken zijn menselijke activiteiten: het onttrekken van grondwater voor drinkwater of industriële toepassingen en de toename van verharde oppervlakte. Verharding of bebouwing houden het regenwater tegen, het komt niet in de bodem terecht, maar wordt naar regenwaterputten geleid of al dan niet via riolering afgevoerd naar de waterlopen. Waterconservering is gericht op het vasthouden van water of tegengaan van verdroging in waterrijke gebieden (valleigebieden en komgronden in de polders). Het vrijwaren van waterconserveringsgebieden van bebouwing of verharding is een mogelijke maatregel om verdroging te vermijden.

Belangrijke eigenschappen voor waterconservering zijn de aanvoer van kwelwater of ondiepe of zeer ondiepe grondwaterstand, het vasthoudend vermogen van de bodem en de helling. De bedoeling is om het gebiedseigen water te conserveren om droogteschade aan natuur en landbouw te beperken.

Door een verlaging van het grondwaterpeil kunnen waterafhankelijke terrestrische ecosystemen verdwijnen. Voor de landbouw vermindert de beschikbaarheid van kwalitatief zoet water in droge perioden in gebieden die kwetsbaar zijn voor verdroging. Rekening houdend met een klimaatverandering naar drogere zomers met korte intensieve neerslagperioden, wint de aandacht voor verdroging aan belang. In poldergebieden is het tegengaan van verdroging ook belangrijk om het ondiepe zoute water terug te dringen.

Een groot vasthoudend vermogen is vaak omgekeerd evenredig aan de infiltratiesnelheid en wordt groter naarmate de textuur fijner is. Ook de hellingsfactor is zeer belangrijk. Gebieden met een zekere helling zullen onder gravitaire krachten langzaam leeglopen bij een terugvallend neerslagaanbod. De kwelgebieden zijn belangrijk omdat er in deze gebieden bij lange droogte nog voldoende aanvoer is van (dieper) grondwater. Met drainage in deze gebieden moet omzichtig omgesprongen worden om droogteschade te vermijden.

Bodemtextuur (bodemaart): zandleem en klei: groot vermogen om vocht lange tijd vast te houden. Zie Figuur 18.

Helling: klein hellingspercentage dus water stroomt relatief traag naar de waterlopen. Zie Figuur 11.

Kwel: zie fysische systeemkaart, Figuur 17.

Regio: Polder-Leie Interfluvium

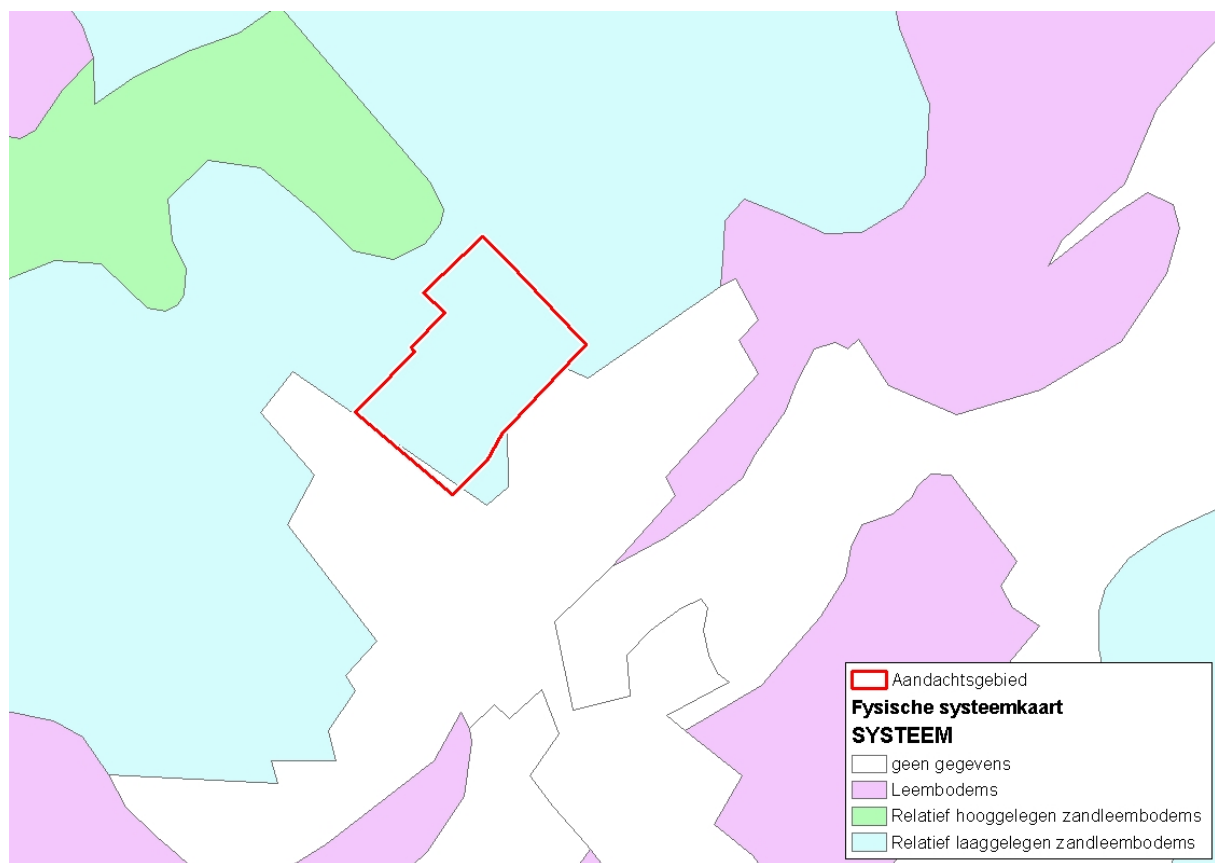
Ligging: gronden van intermediair gelegen landschapsdelen

Systeem: relatief laaggelegen zandleembodems

Geografie: overgangsgronden tussen heuvels en valleien

Kwel en infiltratie: waarschijnlijk intermediair gebied

De fysische systeemkaart is m.b.t. de kwel-en infiltratiegebieden zeer benaderend. De kaart is enkel bruikbaar voor een grove lokalisering van kwel en infiltratie en geeft op projectniveau slechts een indicatie.

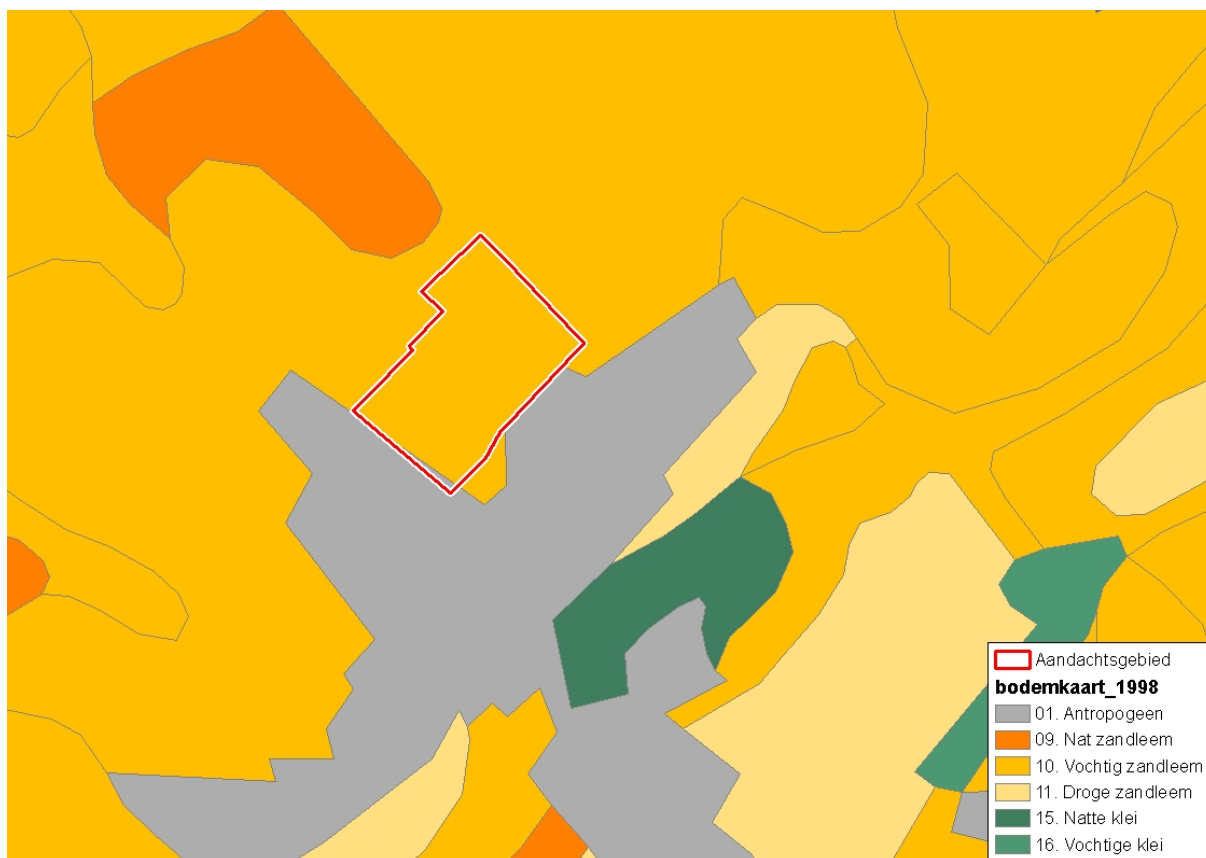
Figuur 15: Situering op fysische systeemkaart

4.3 Andere relevante hydrologische/hydrografische informatie

(vb: waterpeilen, historische kaarten en historische gegevens, ferriskaarten, ecologische inventarisatiestudie, info ervaringsdeskundigen, bijkomende info uit terreinbezoek, enz.)

Bodemaart:

Het aandachtsgebied bestaat uit vochtig zandleem (Ldc – Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont)(onvoldoende drainering).

Figuur 16: Situering op bodemkaart

5 Conclusie

Het aandachtsgebied ligt in overgangsgebied tussen heuvels en het valleigebied van de Kemmelbeek.

Bij waterconservering ligt de nadruk op het tegengaan van verdroging door het conserveren van gebiedseigen water. Het watervasthoudend vermogen wordt groter naarmate de textuur fijner is en is dus groot in leemgrond. Het aandachtsgebied zelf kent een klein hellingspercentage. Het water in de bodem loopt gravitair relatief traag weg. In het aandachtsgebied verloopt infiltratie moeizaam.

Het aandachtsgebied is van nature geschikt om water lang vast te houden. Met bebouwing/verharding en drainage in deze gebieden moet omzichtig omgesprongen worden om droogteschade te vermijden en wateroverlast te voorkomen.

6 Suggesties naar ontwikkelingsperspectief

De suggesties naar ontwikkelingsperspectief hebben enkel betrekking op de nog niet bebouwde en nog niet vergunde percelen in het aandachtsgebied. Bestaande bebouwing wordt beschouwd als beslist beleid. De watertoets die voor de vergunningen werd uitgevoerd wordt met deze toetsing niet in vraag gesteld.

Bebouwing en bijkomende verhardingen hebben een effect op de waterbalans. De infiltratie in de bodem neemt af en de oppervlakkige afvoer neemt toe. Deze effecten hebben een invloed op de overstromingsgevoeligheid en het vasthoudend vermogen van een gebied. Om voor deze effecten te compenseren, worden door de waterbeheerders in het kader van de watertoets maatregelen opgelegd inzake buffering en vertraagde afvoer.

Gezien de relatief trage infiltratiesnelheid in leemgrond in het aandachtsgebied moet aandacht gaan naar maatregelen om het water blijvend traag te laten afvoeren, bvb. door gebruik te maken van grachten voor het vertraagd afvoer van hemelwater en open infiltratievoorzieningen (wadi's).

De schadelijke gevolgen ten gevolge van een toename van de verharde oppervlakte kunnen opgevangen worden als de bouwaanvraag voor kleine verhardingen (< 1.000 m³) minstens voldoet aan de gewestelijke stedenbouwkundige verordening van 1 oktober 2004. Het hemelwater afstromend van de toekomstige bebouwing en verhardingen zal moeten plaatselijk gebruikt worden, gebufferd worden en vertraagd afgevoerd naar de waterlopen.

De waterbeheerder kan bij grotere verhardingen en in het kader van voorkomen van verdroging of wateroverlast striktere normen opleggen.
